

Poro- ja kotieläintilojen potentiaali tulevaisuuden matkailussa

Mari Ronkainen, agrologi AMK, restonomi AMK, asiantuntija, Tulevaisuuden biotalous, Lapin ammattikorkeakoulu

Charlotta Lehto, projektityöntekijä, Vastuulliset palvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: maatalous, maaseutumatkailu, vastuullisuus

Megatrendit tukevat autenttisen matkailun kasvua

Tällä hetkellä matkailijoita kiinnostaa kotimaanmatkailu ja lähimatkailu. Koronan aiheuttamien muutosten lisäksi kotimaanmatkailua suositaan sen ollessa usein kestävämpi valinta kuin ulkomaille matkustaminen. Vastuullisuus matkailussa heijastuu muun muassa siihen, että massakohteita vältetään. Pienet kohteet kiinnostavat matkailijoita ja maata pitkin matkustamisen muoto on nostanut suosiotaan. (Borgenström & Pöyhönen 2021.)

Nykypäivän matkailija haluaa matkaltaan yksilöityjä elämyksiä ja häntä kiinnostavat pienet sekä erikoiset kohteet (Borgenström & Pöyhönen 2021). Tämä elvyttää matkailun potentiaalia myös poro- ja kotieläintiloilla harvaan asutuilla alueilla. Matkailijoiden mieltymykset osuvat yhteen sen kanssa, mitä tilalliset voisivat tarjota. Tilallisten kannattaa käyttää tätä hyödyksi markkinoidessaan toimintaansa. Kestävässä maaseutumatkailuelämyksessä aitous on kaiken keskiössä, jota pienet maatilat usein toiminnassaan vaalivat. Aitous on tärkeä osa elämysten tuottamisessa, josta nykypäivänä puhutaan paljon. (Nuijanmaa 2014, 67). Matkailun yhdistäminen tilan muuhun toimintaan tuo lisäarvoa maataloudelle, elinvoimaisuutta alueelle sekä monipuolistaa matkailualan tarjontaa.

Yhä useampi matkailija arvostaa aitoja, autenttisia kokemuksia ja elämyksiä. Massaturismi ei vedä matkailijoita puoleensa samalla tavalla kuin yksilöidyt palvelut, joissa asiakas kohdataan täysin ja tuotetaan hänelle laadukasta palvelua (Borgenström & Pöyhönen 2021). Elämys tapahtuu aitojen kokemusten myötä.

Tulevaisuuskuvia piirtäen, on tärkeää tarkastella megatrendejä, jotka tarkoittavat suuria muutoksia viime aikoina (Hiltunen 2021, 15). Niiden avulla ei voida ennustaa tulevaisuutta, mutta kokonaiskuvan ymmärtäminen trendeistä toimii työkaluna, jolla voidaan tarkastella ympäröivän maailman muutoksia (Sitra 2023). Megatrendit ovat tärkeä perusta tulevaisuuden ennakoinnissa (Hiltunen 2021, 16).

Kuva 1. Pieni karitsa on hellyttävä näky.

Matkailun megatrendeissä korostuu kestävän matkailun nousu. Matkailupalveluiden kuluttajat ovat entistä valveentuneempia vastuullisuusasioissa. Kestävä matkailu koostuu taloudellisesta, sosio-kulttuurisesta ja ympäristöllisestä ulottuvuudesta (Visit Finland 2023). Suosimalla paikallisia pienyrityksiä matkailusta saatavat tulot jäävät varmemmin alueelle ja lisäävät maatilojen taloudellista kannattavuutta. Sosio-kulttuurinen vastuullisuus huomioidaan, kun matkailutoiminta järjestetään paikallisten ehdoilla. Kun matkailun järjestäminen on yritysten omassa hallinnassa ja maatilayrittäjät itse päättävät tarjonnastaan, on tämä osa-alue huomioitu. Maatiloja ei ole rakennettu matkailutoimintaan, vaan hyödynnetään jo olemassa olevia puitteita, mikä on ympäristöllistä vastuullisuutta parhaimmillaan. Lisäksi maaseutumatkailu tuo lisää paikalliseen matkailutarjontaan, jolloin samalla alueella voidaan viipyä pidempään,

eikä tekeminen lopu kesken. Tämä säästää luontoa, kuten myös matkustamisesta syntyvien päästöjen väheneminen lähimatkailua suosittaessa.

Kuva 2. Pihatossa asustavat naudat ulkoilevat tyytyväisenä.

Massamatkailun johdosta palvelusta voi hävitä aitous, joka teki siitä alun alkaen houkuttelevan. Paikallista kulttuuria voidaan ylläpitää ja edistää pienimuotoisen matkailutoiminnan avulla. Maaseutumatkailun arvoissa korostetaan useita kestävyiden ulottuvuuksia, joista luonnon puhtaus, paikallinen kulttuuri ja sen käyttäminen osana matkailutuotetta sekä maaseutuympäristön yhteisöllinen toiminta yhdistävät hyvin kestävyiden eri ulottuvuudet. Vetovoimatekijä maaseutumatkailussa on siis vahva paikallisuus: paikallisyhteisöt sekä paikallinen kulttuuri. (Blinnikka & Hauvala 2014, 13.)

Kartoituskäynnit toivat esille tiloilla piilevän potentiaalin

Poro- ja kotieläintilojen matkailupotentiaalin hyödyntäminen -hankkeeseen osallistuu matkailutoiminnan aloittamisesta kiinnostuneita sekä nykyisen matkailutoimintansa laajentamista suunnittelevia tiloja. Lapin ELY-keskus on myöntänyt harvaan asuttujen alueiden matkailuhankkeisiin varatusta määrärahasta avustusta tälle Lapin ammattikorkeakoulun hankkeelle. Hankkeessa on yhtenä toimenpiteenä suoritettu kartoituskäynnit tiloille, joilla on halua kehittää matkailutoimintaansa. Hankkeessa vierailtiin

17 tilalla (kuvat 1, 2 ja 3). Suurin osa tiloista on mukana siksi, että he haluavat lisätuloja matkailusta tilan kannattavuuden parantamiseksi.

Kuva 3. Poro on eksoottinen eläin myös monelle suomalaiselle.

Tilat ovat huomanneet, että erilaisille palveluille heidän alueellaan olisi tarvetta. Esimerkiksi tilavierailujen järjestämistä on kysely monilta mukana olevilta yrittäjiltä. Jos syrjäisellä paikkakunnalla on mökki- tai Airbnb-majoitusta, voi olla, että tehtävää ja nähtävää ei ole tarpeeksi alueella pidempään viihtymiseksi. Matkailun saralla alkuun pääsemiseksi tilat tarvitsevat konkreettista tukea. Tiloille järjestetään työpajoja, joissa on aiheena muun muassa tuoteideointi, mikä on ensiaskel kohti matkailupalveluiden järjestämistä. Osalla mukana olevista tiloista on jo matkailutoimintaa, mutta eteen on tullut joitakin haasteita, kuten matkailun ympärivuotistaminen tai markkinointitaitojen puute. Myös näihin asioihin pyritään keksimään ratkaisuja yhteisissä työpajoissa.

Tulevaisuuskuva: ihanteellinen maatila tulevaisuudessa

Suomessa on selätetty maatalojen kannattavuuskriisi. Tiloja on tuettu tarpeellisin keinoin ja alkutuottajan saama hinta ruuasta on hyvällä tasolla. Myös pienemmät tilat pärjäävät hyvin. Tilakokoa ei ajeta maatalouspolitiikalla suureksi, vaan tuottaja pystyy itse määrittämään tilansa koon. Maaseutu pysyy asuttuna maatalouden avulla ja myös uusia, nuoria yrittäjiä on hakeutunut alalle. Tilojen tuotteita tarjotaan paikallisissa ravintoloissa. Suuremmalla osalla

tiloista harjoitetaan suoramyyntiä, jolloin tuotteesta saatava hinta on parempi. Kuluttajat voivat ostaa suoraan paikalliselta tilalta puhdasta, laadukasta ruokaa, jonka alkuperä tiedetään tarkasti, eli jäljitettävyyks on kunnossa. Tuotteita voidaan myös jalostaa paikallisesti, mikä lisää työpaikkoja. Tilat järjestävät maatilamatkailupalveluita, jotka tuovat iloa matkailijoille ja lisätuloja tilalle. Lisääntynyt paikallisten matkailukohteiden tarjonta saa ihmiset matkustamaan ulkomaiden sijaan myös kotimaassa. Kestävyys on huomioitu tilan toiminnassa monipuolisesti ja se tuodaan esille matkailun markkinoinnissa. Tuotantoeläimistä käytetään hyväksi kaikki lihan ohella syntyvät sivutuotteet, mitä pystytään. Paikallista kulttuuria ja historiaa esitellään kunnioittavasti, ovathan tilalliset usein ne parhaiten tuntevia. Hyvinvoivia eläimiä on ilo esitellä vierailijoille, ja omasta työstä koetaan suurta ylpeyttä.

Tulevaisuusskenaariot herättelevät ajattelemaan asioita pidemmälle. Ne tuovat tulevaisuuden lähemmäksi sekä voivat parhailaan toimia suunnannäyttäjinä, kun valitaan tulevaisuus, jota kohti pyritään. Tulevaisuuskuvien kautta voidaan siis rakentaa toimintaa haluttua tulevaisuutta kohti (Sitra 2023).

Lähteet

Blinnikka, P. & Hauvala, H. 2014. Kestävyyden osa-alueet matkailussa. Teoksessa P. Blinnikka & H. Hauvala (toim.) Maaseutumatkailuyrittäjän käsikirja. Kestävyyden kompassi. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu-sarja/ 192. Viitattu 8.3.2023 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86208/JAMKJULKAISUJA1922014_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Borgenström, P. & Pöyhönen, M. 2021. Matkailualan trendit nyt ja tulevaisuudessa. Viitattu 8.3.2023 <https://esignals.fi/kategoria/matkailu/matkailualan-trendit-nyt-ja-tulevaisuudessa/#686c5543>.

Hiltunen, E. 2021. Megatrendit ovat perusta tulevaisuuden muutosten tarkastelulle. Matkailun tulevaisuus -raportti. Helsingin Matkailusaatio. Viitattu 17.4.2023 https://matkailusaatio.fi/wp-content/uploads/2021/09/2FINAL_hki_matkailusaatio_matkailun_tulevaisuus_raportti_V211_019_SIVUT.pdf.

Nuijanmaa, S. 2014. Tuotekehitys. Teoksessa P. Blinnikka & H. Hauvala (toim.) Maaseutumatkailuyrittäjän käsikirja. Kestävyyden kompassi. Jyväskylän

ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja/ 192. Viitattu 17.4.2023
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86208/JAMKJULKAISUJA1922014_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Sitra. 2023. Megatrendit. Viitattu 17.4.2023 <https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/> .

Visit Finland 2023. Vastuullinen matkailu. Viitattu 29.3.2023.
<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu> .